

AVAINTES:n vuosilomamääräysten soveltamisohjeet

Jäsenkirjeessä 3/2014 käsiteltiin AVAINTES:n muuttuneita vuosilomaluvun määräyksiä, jotka pohjautuvat vuosilomalaissa tapahtuneisiin muutoksiin. Muutokset koskivat muun muassa vuosiloman siirtoa työkyvyttömyyden johdosta. Vuosilomien ajankohtaisuuden johdosta tässä jäsenkirjeessä käsitellään muutamia asiasta heränneitä kysymyksiä pohjautuen edellä mainitun jäsenkirjeen tekstiin.

Sopimusmuutokset tulivat voimaan 1.4.2014 lukien siten, että

- **vuosiloman siirtämistä** koskevia uusia määräyksiä sovelletaan **1.4.2014 lukien** pidettävään vuosilomaan ja säästövapaaseen riippumatta siitä, minkä lomanmääräytymisvuoden lomasta tai säästövapaasta on kysymys.
- **vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaa** koskevia määräyksiä sovelletaan ensimmäisen kerran **1.4.2013 alkaneelta lomanmääräytymisvuodelta ansaittuun lomaan**. Vuosilomaan, joka on ansaittu 31.3.2013 päättyvältä lomanmääräytymisvuodelta tai sitä ennen, sovelletaan 31.3.2014 saakka voimassa olleita PTYTES 2012–2013 vuosilomapalkkaa ja lomakorvausta koskevia määräyksiä.

Vuosiloman ja säästövapaan siirto työkyvyttömyyden perusteella

Vuosilomaluvun 78 §:n mukaan työntekijällä on oikeus siirtää vuosilomaa tai säästövapaata sairauden, synnytyksen tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi.

Määräystä on muutettu ensinnäkin siten, että loman tai säästövapaan aikana ilmenevän työkyvyttömyyden perusteella siirto-oikeus on jo ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä lukien. Toisin sanoen PTYTES 2012–2013 78 §:n 2 momenttiin sisältynyt 7 päivän karenssia koskenut määräys on poistettu. Siirto-oikeus on muutoksen jälkeen samansisältöinen siitä riippumatta, alkaako työkyvyttömyys ennen lomaa tai säästövapaata tai niiden aikana.

Vuosilomaluvun 78 §:ää on täsmennetty siten, että työkyvyttömyyden vuoksi tapahtuva vuosiloman tai säästövapaan siirtäminen koskee niitä lomapäiviä, jotka sijoittuvat työkyvyttömyysajalle. Mikäli työkyvyttömyysaika ei koske koko vahvistettua vuosilomajaksoa, työntekijä on vuosilomalla työkyvyttömyysajan ulkopuolisen ajan.

Työntekijällä on, kuten aikaisemminkin, oikeus vuosiloman tai säästövapaan siirtämiseen, jos tiedetään, että hän joutuu vuosiloman tai säästövapaan aikana sairaan- tai muuhun siihen rinnastettavaan hoitoon, jona aikana hän on työkyvytön (78 §:n 1 mom.). Tällöinkin siirto-oikeus koskee työkyvyttömyysajalle sijoittuvia vuosiloma- tai säästövapaapäiviä.

Vuosiloman siirtäminen työkyvyttömyyden vuoksi merkitsee sitä, että työntekijälle maksetaan työkyvyttömyysajalta palkka sairausajan palkkana sitä koskevien määräysten ja edellytysten mukaisesti.

Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että mikäli työntekijä ei toimita vaadittua lääkärintodistusta viikon sisällä lääkärintodistuksen allekirjoituspäivämäärästä, sairausloman ensimmäinen päivä on palkaton AVAINTE:n 85 §:n 2 momentin mukaisesti. Kyseinen palkaton päivä on siis sairauslomapäivä eikä vuosilomapäivä ja kuluttaa palkattomuudestaan huolimatta 86 §:n 1 momentin mukaisia palkallisia sairauslomapäiviä.

Vuosiloman tai säästövapaan siirto edellyttää, että työntekijä pyytää siirtoa. Kuten aikaisemminkin, lääkärintodistuksen tai muun luotettavan selvityksen esittäminen katsotaan siirtämistä koskeväksi pyynnöksi.

Siirtopyyntö tulee esittää, mikäli mahdollista ennen loman alkamista tai muutoin ilman aiheetonta viivytystä.

Vuosilomaluvun 78 §:n 2 momentin mukaan työntekijän tulee työnantajan pyynnöstä esittää työkyvyttömyydestään lääkärintodistus. Työnantaja voi harkintansa mukaan päättää myös siitä, että työkyvyttömyyden osoittamiseksi riittää terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antama todistus. Tältä osin saattaa olla tarpeen päivittää menettelyohjeet ja tiedottaa niistä henkilöstölle.

Siirretty vuosiloma annetaan 78 §:n 3–5 momenttien määräysten mukaisesti. Määräysten sisältöä ei ole muutettu.

Vuosilomapalkka 79 §

Pääsääntö

AVAINTE:n vuosilomapalkkaa koskeva 79 §:n 1 momentti on säilynyt ennallaan. Työntekijälle maksetaan vuosilomapalkka pääsääntöisesti lomallelähtöhetken eli ensimmäisen vuosilomapäivän varsinaisen palkan mukaan. Määräystä sovelletaan siitä riippumatta, onko henkilö kokoaikainen vai osa-aikainen lomalle lähtiessään, ellei työajassa ja palkassa ole tapahtunut muutoksia uudessa 79 §:n 2 momentissa sanotulla tavalla.

Vuosiloma-ajan palkka työajan ja palkan muuttuessa

AVAINTE:n vuosilomaluvun 79 §:n 2 momentti koskee tilanteita, joissa työntekijän säännöllinen työaika ja vastaavasti palkka ovat muuttuneet lomanmääräytymisvuoden aikana tai lomanmääräytymisvuoden päätyttyä ennen vuosiloman alkamista.

Näissä tilanteissa vuosilomapalkan perusteena oleva kuukausipalkka määräytyy kertomalla lomallelähtöhetken täysi varsinainen palkka lomanmääräytymisvuoden keskimääräisellä työaikaprozentilla (ks. esimerkit 1 ja 2). Keskimääräisen työaikaprozentin laskennassa palkallisten ja palkattomien työlomien aikainen työaikaprocentti on sama kuin se olisi ollut työntekijän työssä ollessa.

Työajan muutoksella tarkoitetaan sovitun säännöllisen työajan pituuden muutoksia.

Pelkästään työaikamuodon muutokset (esim. yleistyöajan muuttuminen toimistotyöajaksi) tai lisätyön tekeminen eivät johda 79 §:n 2 mom. soveltamiseen. Kysymyksessä on siis työajan muuttuminen osa-aikaiseksi, osa-aikatyön edelleen vähentyminen taikka osa-aikatyön lisääntyminen tai osa-aikatyön muuttuminen kokoaikaiseksi. Henkilön palkka muuttuu tällöin vastaavasti osa-aikatyötä koskevien määräysten mukaisesti. Pelkästään peruspalkan muuttuminen ei johda 2 momentin soveltamiseen.

Työaikamuutokset voivat johtua osa-aikaeläkkeelle, osatyökyvyttömyyseläkkeelle, osittaiselle hoitovapaalle taikka osa-aikaiselle sairauslomalle siirtymisestä. Muutos voi johtua myös siitä, että työntekijän kanssa sovitaan muutoin osa-aikatyöhön siirtymisestä tai työnantaja osa-aikaistaa työntekijän. Määräystä ei sen sijaan sovelleta työajan lyhennyksenä toteutettavaan lomautukseen, vaan tällöin vuosilomapalkka määräytyy 79 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan.

Mikäli vuosilomaa pidetään useassa jaksossa, kunkin vuosilomajakson vuosilomapalkka määräytyy sen lomanmääräytymisvuoden keskimääräisen työaikaprocentin perusteella, jonka vuosilomasta on kysymys.

Mikäli työntekijän työaika ja vastaavasti palkka muuttuvat vasta lomanmääräytymisvuoden päättymisen jälkeen, mutta ennen vuosiloman alkamista, vuosilomapalkka määräytyy myös 2 momentin mukaisesti. Ko. tilanteessa keskimääräinen työaikaprocentti on luonnollisesti työntekijän koko lomanmääräytymisvuoden ajan samana pysynyt työaikaprocentti.

Jos työntekijän työajassa on tapahtunut muutoksia sekä lomanmääräytymisvuoden aikana että sen päätyttyä ennen vuosiloman pitämistä, vuosilomapalkka määräytyy päättyneen lomanmääräytymisvuoden keskimääräisen työaikaprocentin mukaisena. Lomanmääräytymisvuoden päättymisen jälkeen tapahtunut työajan muutos vaikuttaa aikanaan ko. lomanmääräytymisvuodelta ansaittavan vuosilomapalkan määrääntymiseen (ks. esimerkit 1 ja 2 alla, esimerkit löytyvät myös AVAINTE:n s. 104 esimerkit 45 ja 46).

Esimerkki 1

Työntekijä on työskennellyt lomanmääräytymisvuoden aikana 7 kuukautta 60 %:n työajassa ja 5 kuukautta 100 %:n työajassa. Hänen keskimääräinen työaikaprocenttinsa on näin ollen $(7 \times 60 + 5 \times 100) / 12 = 76,7 \%$. Henkilön täysi (100 %) varsinainen palkka on 2 500 €/kk. Vuosilomapalkka lasketaan kuukausipalkasta, joka on $76,7 \% \times 2500 \text{ €} = 1917,50 \text{ €/kk}$, riippumatta siitä mikä henkilön työaikaprocentti on loman alkaessa.

Esimerkki 2

Työntekijän palvelussuhde on alkanut 1.5. eli on voimassa 11 kk lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä. Hänen työaikaprocenttinsa on kesäkuun 17 päivään saakka 60 % ja sen jälkeen 100 %. Hänen keskimääräinen työaikaprocenttinsa on näin ollen $1,57 \text{ kuukautta} \times 60 \% \text{ (toukokuu 1kk + kesäkuun osuus 17/30pv)} + 9,43 \text{ kk} \times 100 \% \text{ (kesäkuun osuus 13/30pv + heinä - maaliskuu 9kk)} / 11 = 94,3 \%$. Henkilön täysi (100 %) varsinainen palkka on 2500 €/kk. Vuosilomapalkka lasketaan kuukausipalkasta, joka on $94,3 \% \times 2500 \text{ €} = 2357,50 \text{ €}$, riippumatta siitä mikä henkilön työaikaprocentti on loman alkaessa.